

Rutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2—
 Poolaastas » 1—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinna, Tehnika 16-e. Telef. — Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m, veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 12

5. detsembril 1930 a.

VII aastakäik

Riigiteenijate palgad ei anna tööerakonnale rahu.

„Kaja“ opereerib jälle välismaadega.

12. novembril „Estonias“ korraldatud suurel protestkoosolekul deklareeris rkl. O. Kask, et tööerakond ei poolda ega luba riigiteenijate palgade vähendamist. Riigiteenijate palgad ei olevat nii hiilgavad ja meie riigi seisukord nii raske, et tuleks haarata selle viimase abinõu — ametnikkude palgade vähendamise — järele.

See seletus tegi mõnegi riigiteenija südame kergemaks. Kui kaks erakonda valitsuse koalitsioonist — rahva- ja tööerakond — nende hulgas ka valitsuse juhi erakond, leiavad et palku vähendada ei või, siis peaks ometi kindel olema, et mõnel pool väga suure energiaga aetavad ettevalmistused ja kavatsused riigiteenijate palgade vähendamiseks teostamist ei leia. Näib siiski, et see rõõm enneaegne on. Tööerakonna häälekandja „Vaba Maa“ teeb juba kõvasti ettevalmistustööd palgade vähendamise õigustamiseks. Nii 25. nov. s. a. numbris keegi „Kodanik“ püüab ihust-hingest selgeks teha, et elukallidus olevat tänavu 10—15% võrra langenud (vaatamata kõigile valitsuse püüetele seda tõsta!), sellepärast polevat riigiteenijate protesteerimised arstiabi kärpimise, teenistusvanuse-tasu ärajätmise kavatsuste vastu jne., kuidagi põhjendatud. Eelarve tasakaalustamine olevat raske, maksukoormat ei võivat enam tõsta ja riigimajanduse rajamist laenamispoliitika*) liivasele alusele ei võivat isegi riigiteenijad heaks

*) „Kodanikule“ tohiks ehk teada olla, et senistest laenudest riigiteenijate arvele küll sentigi pole langenud. „Kullalaen“ läks Eesti Panga külmanud krediitide ülessoojendamiseks, tikustrusti oma aga utesse raudteedesse. Milleks siis riigiteenijaile neid ette heidetakse! Toim.

kiita (veel vähem seni valitsenud väljaenamispoliitikat! R.). Sellepärast ei jäävat valitsusel muud üle, kui kulusid võimalikult kokku tõmmata. Kuna riigiteenijad sealjuures veel oma arvamise tööerakonnast väga selgesti mõista andnud, siis seda vähem olevat viimasel „põhjust tulde minna riigiteenijaskonna huvide kaitseks“.

Kõigest sellest võib teha ainult ühe järelduse: Tööerakonna lipp keerleb jälle! Millise suuna ta otsustaval silmapilgul võtab, seda võib umbes juba ette aimata.

Et seda meelemuutust kuidagi viisakamaks teha, katsutakse näidata, nagu püüaksid mõned riigiteenijate juhid riigiteenijaid asjata hirmutada ja üles kütta, et neid siis praeguse valitsuse vastasseisus sõiduvette tõmmata. Kõneall-olevat protestkoosolek olevat olnud seda ebatahtlikem, et ta olnud sihitud kuulduste vastu, millel reaalne alus olla puudunud: riigiteenijaskonnal oleks küllalt aega olnud siis protesteerida, kui näit. vanusetasu seaduse tühistamise eelnõu riigikogule oleks esitatud olnud.

Lugupeetud „Kodanik“ püüab asjata tolmu keerutada. Riigiteenijad teavad väga hästi, millisel kuuldulusel reaalne alus on ja millisel mitte. Seda enam, et enne koosoleku korraldamist hra riigivanemalt paluti lubadust, et vanusetasu ära ei võeta; hra riigivanem ei pidanud võimalikuks seda lubadust anda ja see oli küllalt reaalne alus. Sama vähe on juhtidel tarvidust riigiteenijaid ülesse kütta. Kui „Kodanik“ vaevaks võtab riigiteenijate meeleoluga ükskõik millises asutuses tutvuneda, siis on talle peagi selge, et siin mingisugust ülesse kihutamist enam tarvis pole. Ülesse kihutamise eest

on hoolitsenud praeguse valitsuse samumud.

*

Palga vähendamiseks tarviliku meeleolu loomiseks aitab „Vaba Maale“ truult kaasa „Kaja“. Viimasel on üks välismaa asjade eriteadlane, kes suvel kuulsaks sai oma 64-päevase töö-aastaga. Nüüd püüab ta omale uusi loorbereid soetada välismaade palgavähendamise püüete meile võrdluseks seadmisega.

Paljudes Euroopa riikides olevat alanud võitlus, mille sihiks on tööliste ja ametnikkude kõrgeid palku madalamale suruda, sest maailmasõja lõpul valitsenud revolutsioonilise meeleolu ja inflatsiooni aastad (kuulake ometi! R.) olevat need liiga kõrgele upitanud.

Nii tuuakse näiteks Saksamaa, kus tööliste palku osaliselt 8% võrra juba olevat otsustatud alandada, kuna alates 1. veebr. kõigil ametnikel palku 6% võrra alandatavat. Nähtavasti „kogemata“ on unustatud juure lisamata, et samal ajal presidendi, ministrite (keda Saksamaal musttuhat), parlamendiliikmete jne. palku 20% võrra kärbitakse. Samuti jäetakse nimetamata, et palku kärbitakse ainult kolmeks aastaks, mitte aga alaliseks.

Edasi tuuakse näitena Itaalia, kus Mussolini teada olevat andnud, et alates 1. detsembrist ametnikkude palku 12% võrra vähendatakse. Me ei tea kuivõrt lugupeetud „Kaja“ välismaa-asjade eriteadlane on kursis Itaalia asjadega, kuid oletada tohiks, et sealpool selle riigi olukordi kaunis tähelepanelikult jälgitakse. Siis ei tohiks talle aga järgmine asjaolu teadmata olla. 1928. a. tõsteti Itaalias ametnikkude palgad 4,9—6,48 kordseks ennesõjaaegsetega võrreldes; näit. I klas-

sis 15.000.— liiralt 75.000.— liirale ja XI klassis 2250.— liiralt 14.580.— liirale. Nüüd on aga Itaalia rahakurs ja ostujõud viimasel ajal märksa tõusnud, nii et ennesõjaaegne kuldliira võrdub ümarguselt 3,3 praeguse liira väärtusele, ehk teiste sõnadega, et Itaalia riigiteenijate palgad praegu on kuni kakskorda kõrgemad ennesõjaaegseist. Ja kui siis nüüd neid ainult 12% võrra vähendatakse, siis jäävad nad ikkagi kaugelt kõrgemaks kui enne sõda. Need asjaolud tuleks ometigi meie oludega võrdluse puhul ka arvesse võtta.

Umbes samasugune on lugu Inglismaaga. 1920. a. pandi seal maksma libisev elukalliduselisa, kuna palgad jäid ennesõjaaegsele kõrgusele. See elukalliduselisa tõuseb või vajub automaatselt elukalliduse tõusuga või langusega. Ametnikud leidsid aga, et ennesõjaaegsed palgad olid liig madalad ja tõstmist vajasad, ning sellele soovile ongi nüüd valitsus vastu tulnud sel teel, et ta seda elukalliduselisa vähendas ainult poole võrra sellest, mis maksvate määruste järgi vähendada oleks tulnud. Sellega Inglismaal tegelikult mitte ei vähendatud, vaid kõrgendati riigiteenijate palku.

Nii osutuvad kõik „Kaja“ välismaade eriteadlase võrdlused kaugemate Euroopa maadega väga soodsaks meie riigiteenijatele, kes kaugeltki vene ennesõjaaegseid palku ei saa, kuigi vene palgaolud Euroopas kõige viletsamad olid.

Oleks võinud sellepärast loota, et vähemalt võrdlused naabermaadega „Kaja“ eriteadlase soovidele rohkem vastavad, kuid kahjuks peame siingi teda kurvastama. Kuigi tema teades Soomes hiljuti riigiametnikkude palku kärbitud olla, ei ole siin ega ka siinses Soome saatkonnas keegi sellest midagi kuulnud. Hoopis vastuoks — Soomeski kõrgendati hiljuti riigiteenijate palku, kuigi mitte selles ulatuses, kui viimased seda ise nõudsid. Aga see on ikkagi midagi muud, kui maksvate palkade vähendamine.

„Kaja“ teeks tõesti paremini, kui ta omale parema välismaa-asjade eriteadlase ametisse võtaks, või kui see võimalik pole, siis välismaad rahulikult puudutamata jätaks.

Lõpuks lubagu „Kaja“ meilegi üks väike võrdlus välismaadega tuua.

Maailmasõja hiilgavalt võitnud, miljarde heakstegemismaksusid saav Prantsusmaa maksab oma sõjavägede end. ülemjuhatajale marschal Joffre'ile aastas ümarguselt 5400.— kr. pensioni. Peaaegu samasuurt pensioni maksab väike Eesti mõnele „Kaja“ talule väga lähedal seisvale kindralile, arvessevõtmata mõisaid ja muid autasusid. Imelikul kombel ei näi aga need asjaolud välismaadega võrdluse toomisel „Kajale“ kuidagi silma hakkavat.

Riigiteenija.

Tervishoiuvastased töötingimused suurendavad arstiabi kulusid.

Lubamatu olukord katastriametis.

Eelmises „Side“ numbris oli meil võimalus näidata, kuidas katastriamet alusetult süüdistab oma ametnikke tahtlikult tööviljakuse vähendamises. Näitasime, et tahtlikult pole keegi oma tööviljakust vähendanud. Kui aga siiski tööviljakust ühel ehk teisel juhul vähenenud on, siis on sellel oma põhjused, mis ka katastriameti juhte tohiksid huvitada. Täna oleme sunnitud näitama ühele niisugusele põhjusele, nimelt äärmiselt tervishoiuvastastele töötingimustele, mis eriti just katastriametis valitsevad.

Tahtes kinnisvarade hindamise töid maksu mis maksab tuleva aasta alguseks lõpetada, on katastriametis viimasel ajal teenistusse võetud umbes 60—70 inimest n. n. päevatöölisi. Selle tõttu on juba ennegi kitsad tööruumid viimase võimaluseni täis kiilutud: inimesed töötavad sõna otsekohesest mõttes külj-külje vastas. Et ruumides pealegi korralik ventilatsioon puudub (osalt puudub see täiesti), siis on õhupuudus ruumides pool tundi pärast tööalgust juba väljakannatamatu.

Kui harilikult loetakse keskmiseks õhumahu normiks ühe täiskasvanud inimese kohta 15—20 kantmeetrit, siis katastriametis mõnel pool ei tule tegelikult kolmandikkugi sellest normist inimese kohta. Näit. Toom-Rüütli tänaval asuvas ruumides, kus just ametnikke tööviljakuse vähendamises süüdistatakse, töötab mõnes keskmise suurusega toas 15—22 inimest koos; iga viimanegi nurgake on ära kasutatud ja õhupuudus otse kohutav. Aga ometigi peavad inimesed päev päeva kõrval iga päev neis ruumides 7 tundi töötama; mis ime siis, kui inimesed pärast kella 12. minestama kipuvad (mõned minestamise juhud on juba olnudki). Igale arusaajale inimesele peaks selge olema, et niisuguseis tingimuses tööviljakus paratamata langema

peab. Tuleb aga arvesse võtta, et õhupuudusele seltsib veel valguse puudus. Katastriameti tööd — plaanide joonestamise ja arvutamise tööd — on oma iseloomult niisugused, mis eriti hästi valgustatud tööruume nõuavad. Erilisel selleks ehitamata ruumides on nende tööde edukas täitmine võimalik ainult akende all. Siin aga tuleb töötada pimedamaiski nurkades, sellepärast ollakse tihti sunnitud päev läbi tarvitama lambivalgust. Kuidas niisugused töötingimused mõjuvad inimeste silmadele, peaks samuti igaühele selge olema.

Kes sellest kõigest midagi ei näi teadvat ega märkavat on ainult katastriameti juhid, kes ise ruumikais, valgus- ja õhuküllaseis kabinettides istuvad. Nemat tunnevad vaid töönorme; kõik muu ei lähe neile korda. Inimeste tervis ei maksa neile midagi, sest tänaval on ootamas küllalt uusi, kes valmis on ükskõik milliseil tingimusi omagi tervist ohverdama, kui ühed nõrkema peaksid. Neile aga, kes niisuguseis tingimuses töötama, oma tervist hävitama peavad, tundub otse hirvitusena, mõnitusena, kui räägitakse, et arstiabikulud suurenevad liialduste ja kuritarvituste tõttu. Tulgu ometi need „liialduste“ korrutajad katastriametisse Toom-Rüütli tän. nr. 10 ja istugu ainult üks tundi seal tööd tegemata, vast selguvad juba siis neile arstiabi kulude suurenemise tõelised põhjused; peaks aga seda tundi vähe olema, siis tehku nad ükski nädal neis ruumides tööd, siis on neile asi igatahes selge.

Väiksemagi töökoja avamiseks on meil tarvis luba, mida muidu ei anta, kui pole küllalt silmas peetud tööliste tervishoiunõudeid. Siin aga hävitatakse sadade inimeste tervist, ilma et see kellelegi korda läheks. On nähtavasti küll tõsi ütelnud, et meil kõige kaitsetum olevus on riigiteenija.

Taksator.

Distiplinaarseadustiku eelnõu valmimas.

Arest kolikambri heidetud.

Kolm aastat tagasi oli päevakorral distiplinaarseadustiku eelnõu. See eelnõu oli riigiteenijakonnale täiesti vastuvõtmatu. Rääkimata riigiteenijate täielikult ülemuste meelevalda alla heitmise, nende niigi ebapärisva, kõikuva õigusliku seisukorra veelgi ebakindlamaks muutmise, nägi see eelnõu isegi ette, et riigija omavalitsuseteenijat ülemus võis kuni 30 päevase arestiga karistada, ilma et viimasel õigust oleks olnud selle peale sisulise kaebusega esineda. Tänu mõningatele soodsatele asjaoludele ja üksikute riigiteenijaskonna soojade sõprade energilistele ülesastumistele, õnnestus siiski viimasel minutil veel nii palju mõju avaldada, et see eelnõu riigikogust tagasi võeti uuesti kaalumiseks. Pärast kolme aastast kaalumist on nüüd siis nii kaugelt jõutud, et lähemal ajal eelnõu vabariigi valitsusele esitada loodetakse.

Nagu me kuuleme, olla mõnigi tol ajal teravat arvustust leidnud puudus uuest eelnõust kõrvaldatud. Nii näit. olla välja jätud arest distiplinaarkaristusena. Samuti olla edasikaebamine distiplinaarkorras karistamise peale alluvaks tehtud riigikohtu administratiivosakonnale üldises administratiivkohtu korras, kuna eelmise eelnõu järgi nende otsuste peale kaevata võis riigikohtu kriminaalosakonnale ning ainult kassatsioonikorras.

Need on muidugi rõomustavad asjaolud. Teisest küljest kuuleme aga, et uueski eelnõus küllalt veel puudusi ja riigiteenijakonnale vastuvõtmatuid määrusi leiduvat. Nii näit. olevat distiplinaarkambri otsustatud eelnõust hoopis välja heita. Kuigi meie ei saanud pooldada distiplinaarkambreid seesugusel kujul, nagu need olid ette nähtud eelmises eelnõus, peaksid nad riigiteenijakonnale raskemate distiplinaarsüütegude arutamiseist osavõtmise võimaldamiseks reformeeritud kujul siiski püsima jääma, sest uuegi eelnõu järele on võimalik peagi paragrahvi järele teenistusest tagandamisega, isegi õiguste kärpimisega (mis muuseas ka täiesti vastuvõtmatu) karistada. Kuigi siin teatud kindlustusena esineb kaebamise võimalus administratiivkohtu korras riigikohtu administratiivkohtu korras riigikohtu administratiivkohtu korras, osakonnale, ei kindlusta see meie arvates siiski kõikide asjaolude tarvilisel määral sisulist kaalumist ja arvesse võtmist. Pealegi olla edasikaebamise tähtaeg ette nähtud ainult seitsme päevane, mis samuti vastuvõtmatu.

Kuna eelnõu praegu alles kaalumise staadiumis, ei taha me täna üksikasjalikumalt selle juures peatuda. Loodame, et järgmise „Side“ numbril ilmumise ajaks eelnõu kindlama ilme on omandanud ning et meil siis võimalus on seda põhjalikumalt käsitada.

Demokraat.

Tellige

„Side't“!

Kindral Sootsi omapärased väljendused raudteelaste aadressil.

Raudteeseaduse arutamise puhul Riigikogu rahaasjanduse komisjonis soovitati, et raudteel väljavõtmata jäetud ja leitud asiade müügist lunastatud summad läheksid raudteelaste kodu ülevõtmiseks. Koonduslaste ja kogumehed vaidlesid sellele vastu, kuna sotsalistid ettenanekut kaitseksid, toonitades, et meil on loodud igasuguseid fonde ja sellepärast oleks ülikehtune vaielda hoolekande fondi asutamise vastu. Siis võttis sõna põllumeeste rühma esindaja kindral Soots ja ütles järgmist:

„Olen Kaarepere raudteelaste kodu vastu põhimõttelikult, sest see on soodus- tus kõikidele raudteelastele. Seda aga ei tohiks olla, sest raudteelaste seas on niisuguseid, kes seda ei vääri. Sõja ajal nägime, et mõne jaama vabastamise pu- hul üks või teine raudteelastest oli aida- nud kaasa vaenlasele. Need koradid olek- sid tulnud üles puua, siis aga muutsin surmaotsused ära. Kus see nüüd kõl- bab, et niisuguste meeste lastele võimaldatakse Kaarepere raudteelaste koloniis suvitada.“ Kui vahele hüüti, et milles siis lapsed süüdi on, või peab neidki üles pooma, vastas Soots:

„Kui neid puua ei saa, siis Kaare- peres pole ka nende paik.“

Siiski võeti hääletamisel hoolekande fondi asutamise ettepanek vastu, mis aruandjat Tonkmanni niivõrt vihastas, et ta aruandja kohustused maha pani.

Riigiteenijate üldkoosolekul „Estonias“ tähendati, et kindral Soots on etendanud käesoleval juhtumil Israeli Jehouva osa,

kes vanemate patud lastele halastamatult kätte maksab. Meile näib aga, et kind- rali osa selles loos tuletab rohkem meele tüübilist veneaegset veldveebelit, kelle kõikide asjade kohta oli vaid üks kohus: „bei po morde“, ehk jälle tsariaegseid žandarme, kes alati räuskasid: „poveesit jego s...navo sõõna!“

Mis puutub aga sellesse, et „üks või teine“ raudteelastist olevat aidanud kaasa vaenlasele, siis olgu tähendatud järgmist.

Esimene Eesti raudteede ülem insener K. Ipsberg kirjutab oma mälestusis raud- teede tegevuse algpäevilt:

„Algusest peale oli raudteelaste hul- gas meeleolu hea ja Eesti iseseisva riigi loomise mõtete pooldamine üldine. Kuid meie sõjaväe esialgne nõrkus ja sellest tingitud aegapidine, kuid alaline tagane- mine ja enamlaste agentide aktiivne tege- vus ei jätnud oma mõju ka siin avalda- mata. Tekkis teatav kõhklemine väikese arvu alamteenijate ja tööliste keskel.“

Peatuses raskuste juures, milledega raudteelastil võidelda tuli, kirjutab K. Ipsberg:

„Toiduainete puudus, näiteks, murdis maha mõnegi mehe meele. Nälgitud näod olid mures enese ja veel suuremal mää- ral oma perekondade pärast. Kes ei mä- leta neid sõite kümnete kilomeetrite kaugusele, et mõni nael jahu või kartulaid koju tuua.“

Kuidas kohapeal, kus enamlased või- mul olid, tuli töötada, selle kohta kirju- tab A. Pung järgmist:

„Algas hirmsaim ning õudseim aeg

valgalaste ning kõigi lõuna-estlaste elus. Revolvrid laual, töötasid raudtee komis- sarid oma kabinetes. Surmaahtardused igal sammul. Õudsed jutud levinesid iga- õisetest mahalaskmistest. Vedurimees- konnad sõitsid punaväelaste saatel, sest kardeti nende põgenemist. Rongimees- kondade järele oli alaline kindel järe- lvalve.“

Neist ridust vist jätkub, et saada omale ettekujutust olukorrast, millises raudteelastel tuli oma kohuseid täita. Ja kui sellases olukorras üks või teine raud- teelane kõhklema löi, ei ole midagi imes- tada ega anna see õigust raudteelasi, seda vähem aga nende ilmsüütuud lapsi, hukka mõista. Mõistagi, ei heiduta raud- teelasi Sootsid ja nende mõtteosalised, sest raudteelased on oma kohuseid ennast- salgavalt täitnud, oma vaba kodumaa loomist jõukohaselt toetand ja Eesti rah- vale vabaduse kättevõtmisest võimsalt osa võtnud. Miks aga raudteelaste vaev ja ohvrimeelsus ei ole leidnud väärilist hindamist, selle kohta tähendab tagasi- hoidlikult K. Ipsberg:

„Eesti seltskonnal ei olnud kunagi raudteelaste perega tegemist, temal puu- dus üldse tutvus raudteeseasjandusega. Muidu ei saaks kuidagi aru, kuidas näi- teks kindral Sootsi raamatus „Eesti va- badussõda“ Eesti raudteede tähtsusest ja tegevusest vabadussõjas ühte sõnagi ei leidu, nagu oleksid meie sõjaväel seitsme- penikoormasaapad jalas olnud ja kõik veod telegraafi traatpidi tehtud.“

Raudteelane.

Raudteede tulukuse tõstmise kavatsusist.

Direktoreile kõrged palgad ja preemiad, alamteenijad ja töölisel aga linnupriiks.

Ajalehis vilksatas sõnum, et raudtee- valitsus olevat välja töötanud põhimää- rused, millede kohaselt raudteed muude- takse kaubanduslikul alusel omaette te- gutsevaks riigi ettevõtteks. Tegevust ju- hiks 8-liikmeline nõukogu, kuhu kuuluk- sid ka kaubanduse, tööstuse ja põllutöö- stuse alade esindajad ning peale selle kolm väljastpoolt määratud raudteeseas- janduse eriteadlast. See nõukogu saaks suu- red õigused ja laiad ülesanded. Praegu teedeministeeriumi juures asuva tarifi- nõukogu õigusi piiratakse. Kõige selle tagajärjel raudtee eksploateerimine muu- tuvat paenduvamaks, valitsemine kerge- maks, kuna raudteevalitsus paljude vor- minõuete täitmisest vabanevat. Siis ole- vat ka võimalik koosseisude muudatusi ette võtta suurendades teenijate tööd.

Nagu näha, peetakse raudteevalitsuse poolt praegust aega küllalt soodsaks selle kavatsuse teostamiseks, mis juba endisel direktoril südame peal oli. Oma algatu- ses oli endine direktor juhitud kahest põhimõttest: saada võimalus seada sisse preemiade süsteem ja saada teenijate suhtes täiesti vabad käed. Teenijate õn- neks ei jõudnud ta oma kavatsust ellu viia, sest et Toompea lahkel kaasabil tuli tal enesel „kaubanduslikule“ alale siir-

duda ja leppida ainult preemiatega, mis mittekaubanduslikul alal tegutseval raud- teel saadud. Eelpooltoodud ajalehtede sõnumis toonitatakse ka paenduvust, suurte õiguste saamist, koosseisude muut- mise ja teenijate töökoormatuse suuren- damise võimalust. Ühe sõnaga määruste peasihiks on nendesamaste põhimõtete taotlemine, mis endise direktori poolt üles seatud, s. o. saada võimalus kõikide teenijate suhtes käsitada Balti Erasea- dust, vilistada töökaitse seaduste peale ja suurendada teenijate ja tööliste töö- koormatust oma äranägemise järele. On aga arusaadav, et sellega ükski ei saavu- tata seda tulukust, mis nagu olevatki uue kavatsuse pea eesmärgiks. Põhimää- rused peavad tingimata avama mõjuva- mad tulukuse võimalused. Nad peavad võimaldama äärmiselt vähe kulutada tee ja ehituste korraspidamiseks. Ainult sel teel on mõeldav see loodetav tulukus, või õigemini puhaskas, kust juba avaneb direktoritele võimalus saada lisatasusid preemiade, gratifikatsioonide või ükskõik missuguse sousti all. Ja kui mõne aasta pärast kõik loigisema hakkab ja rongid sagedamini hakkavad kraavide poole suunduma, nii kui kitsarööpalisel oli, eks siis vii jälle tegevuse „kaubanduslikult“ aluselt mittekaubanduslikule alusele üle. Kaubanduse ja tööstuse esindajad ning väljaspoolt eriteadlased aitavad juba sel- leks kaasa. Mõistagi, et nende tasu nõu- kogus peab vastama nõukogu laialdastele ülesannetele

Ametnikkude hinnang ja kaitse.

Saksa ametnikkude liidu hiljutisel kongressil esinedes ütles riigi siseminis- ter Dr. Wirth muuseumis: „Praeguse va- litsuse seisukoht elukutselise ametnik- konna suhtes ja tema veendumus selle tarvilikkuses on eriti rõhutatult sündinud. Kuid on olemas asju, mis avalikkuse mä- lusse raiuda tulevad. Sellepärast lubage mul täie selgusega ütelda: Valitsus kait- seb elukutselist ametnikkonda ja näeb selles oma peatuge ja truud liitlast, kelle abile lootes ta endale on võtnud raske ülesande, päästa Saksamaa praegustest kitsikustest ja hädadest.“ Ning sealgi valitsevaile ametnikele kallalekippumise- tele vastates: „Saksamaal on kahjuks moeks saanud teha ametnikkond aegade ja ettevalmistatud kallalekippumiste ob- jektiks. Need kallaletungid sagedasti ei järgne asjalikkudest motiividest ja läh- tuvad tihti ekslikest eeldustest. Osalt on nad isegi haavava iseloomuga ja põhjus- tavad kahjuks vaenuliku meeleolu tekki- mist ametnikkonna vastu avalikkuses. Meie kahetseme seda kõige elavamalt... ja mina ametnikkudeministrina pean oma kohuseks astuda avalikkuse ette ja kõik need õigustamatud kallaletungid kõige energilisemalt tagasi tõrjuda... Ametnikkonnale aga avaldan ma valit- suse täit tunnustust, et ta vaatamata neile pealetungidele ja vaenulikkustele end silmapilgukski oma kohuste rahulikust täitmisest kõrvale pole lasknud kisk- kuda...“

Kõrvutage sellega meie valitsuse juhi programmikõne läinud sügisel.

Täna südamlilikult kõiki organisat- sioone ja isikuid, kes minule mu hälli- päeva puhul õnne soovisid.

Ametiühingulise tervitusega
Josep Rukki.

2. XII. 1930, Tallinnas.

Kaubandusetundja.

Raudteelaste Keskühingu tegevuse ülevaade.

1. 31. oktoobril s. a. saabus Keskühingusse kiri Tee- ja Ehitusosakonna teenijate kutseühingult, milles juhi tähelepanu ebaõiglasele talituisviisile ületunnitaskude arvutamisel ja tükitööde tempelmaksustamisel.

1. novembril s. a. saatis Keskühing sissetulnud kirja puhul Raudteevalitsuse Direktorile järgmise kirja:

„Raudteevalitsuse direktorile.

Nii kui E. V. R. Tee- ja Ehitus. kuu-teenijate ja alaliste päevatöölise kutseühingu teadetest nähtub, maksetakse ületunnitaskusid ehitusametis isesugustel alustel. Nimelt on käskkirjaga nr. 121 fikseeritud tööaeg 204 tundi kuus, ent ületunnitaskude maksimise jagatavat kuu-
palk 240. Samuti olevat tükitööd arvatud tempelmaksu alla vaatamata, et see tempelmaksu seaduses teistsi normeeritud. Muudel raudtee tööaladel on tükitööde tempelmaksustamise küsimuses käsitatud seaduse norme ja tükitöölepingud tempelmaksust vabad.“

2. Teatavasti esines Keskühing Raudteevalitsuse ees kirjaga „Tallinna Raudteelaste Kodu“ ruumide kasutamise tingimuste asjus.

5. novembril s. a. saabus Raudteevalitsuse Direktorilt järgmine vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks Teie kirjale 24. okt. s. a. nr. 162/191 teatan, et Raudteevalitsus annab ehitatava Raudteelaste hoone lepingu alusel kasutada raudteelaste organisatsioonide vahelise juriidilise isiku õigustega organisatsioonile, mille nime-
tuseks soovitav võtta „Tallinna Raudteelaste Kodu“, — järgmistel põhimõtetel ja peatingimustel:

1) Hoone puhastus ja korrashoid kui-võrt see ei kuulu järjekorralise ja loomuliku kulumise teel tarvilikuks saanud remondi hulka on „Tallinna Raudteelaste Kodu“ kohus.

2) „Tallinna Raudteel. Kodu“ palkab kojamehe ja puhastab hoone esise, uulitsa ja hoovi ja peab need puhtuse mõttes korras (täidab Tallinna Linnavalitsuse sundmäärused).

3) „Tall. Raudteel. Kodu“ vastutab

hoone kasutajate poolt tehtud hoone osade vigastuste eest.

4) Einelaua kasutamine ja selle kasutamise viisi valimine jääb „Tall. Raudteel. Kodu“ te.

5) Raudteevalitsus annab ehitatava hoone „Tall. Raudteel. Kodu“le tasuta tarvitada, annab hoone kütmiseks tasuta auru ja ruumide valgustamiseks tasuta teatav arv kv. elektri energiat aastas ning hoonele teeb jooksva ja põhjaliku remondi.

6) Raudteevalitsus jätab omale ruumide tarvitamise õiguse vajaduse tekkimise korral.

Mis puutub mööblisse, siis ei ole Raudteevalitsusel selle muretsemiseks krediiti ette nähtud ja selle soetamine Raudteevalitsuse poolt heakskiidetud tüübi järele jääb Tallinna Raudteelaste Kodu asjaks. Igasuguse muu, saali, eesruumide ja einelaua sisestusse kuuluvate esemete asetamine nimetatud ruumidesse võib sündida ainult Raudteevalitsuse heakskiitmisel.

Täielise lava ehitamist Raudteevalitsus ei poolda ega pea võimalikuks ehitada, kuna ruumid algusest peale ei ole teatriks projekteeritud ega ka ehitatud. Poodium ehitatakse 0,75 meetrit kõrge ja tema ette ehitatakse 5. astmeline trepp. Poodiumi põrand tehakse laudadest, ka tehakse temasse suflööri tarvis kaetav avaus.

Poodiumi valgustuse suurendamiseks on ette nähtud tarvilised seinakontaktid.

Hoone kasutamise lepingu kava saadame Teile täiendavalt, kui Teilt „Tallinna Raudteelaste Kodu“ põhikirja kava saanud oleme.

On loota, et hoone 15. dets. kasutamiskõlbuliseks saab.“

„Raudteelaste Kodu“ kasutamiseks ja halduseks moodustati organisatsioonide vahelisel nõupidamisel eritoimkond, mille juhatajaks valiti hra A. Melenčuk, abijuhatajaks hra J. Normann ning laekuriks hra A. Palm. Toimkonna nimele avati II. Tallinna Ühispanngas jooksev arve nr. 525.

15. novembril s. a. pööras Keskühing palvega kõikide kutseühingute poole teetada aineliselt „Raudteelaste Kodu“ ruumide sisustamist:

„Kõigile liitunud organisatsioonidele.

Organisatsioonide vahelisel nõupidamisel „Tallinna Raudteelaste Kodu“ asjus jõuti, kõigi organisatsioonide vastu-
seid kokku võttes, lõplikule otsusele luua „Kodu“ halduseks ja kasutamiseks juriidilise isiku õigustega eriorganisatsioon. Selle organisatsiooni liikmeks on Keskühing, kui kõigi kutseorganisatsioonide edustaja.

Ruumides puudub aga tarvilik sisustus, mille muretsemine jääb organisatsioonide oma mureks. Kõige hädalisemalt vajalikkude sisustusesemete (saali ja einelaua toolid ja laud) muretsemine läheb maksma esialgse eelarve järgi Kr. 2.700,—

Seda Teile teatavaks tehes ja tähele pannes, et Keskühingu juhatuse käsutuses olevad summad piiratud, palume kõiki liitunud organisatsioone teetada ruumide sisustamist eriti määratavate toetustega.

Toetussummad palume lähemal ajal sisse maksta Keskühingu jooksvale arvele nr. 44 — II. Tallinna Ühispanngas ja meile sellest teetada.“

Seepeale vastas jaamateenijate kutseühing:

„Keskühingule.

Teie kirja peale „Raudteelaste Kodu“ toetuse asjus oleme huvitatud sellest: kui juhtumisi meie ühing välja astub ehk välja kukub Keskühingu liikmeskonnast, kuidas on siis, kas võime ikka „Kodu“ ruume tarvitada või ei?

Selle üle ehk vast teatate meile lähemal ajal.“

24. novembril s. a. saabus vastus teemeistri kutseühingult:

„Raudkesk.

Teie kirja nr. 162 sisu juure tules, leiame, et ühes kohustustega peaksid ikka kaasas käima õigused. Teie kirjast aga ei ole näha viimaseid, mille tõttu ka raske on kohustuste täitmisele asuda.

Uusi avastusi...

Ikka ütlemata kummaline on see riigiteenijate arvu probleem minevikus, veel praegu ja ka tulevikus. Kui paljudel kordadel ahvatlenud see kõnele kuulsaid demagoogia tegijaid. Kui paljudel kordadel on sindinud see sulge võtma ajalehtede suuri T-sid, L-sid, R-sid ja K-sid. Paljud on teeninud selle numbriga oma poliitilised kannused, paljud on riigiteenijate kohutava parve lugejatele serveerimisega upitanud end juhtkirjanikuk.

Kui palju pole kõigi Eesti vabariigi aegade jooksul liugletud riigiteenijate, nende väikeste meeste turjal, tehes isamaadpäästvad žeste ja uusi avastusi — riigiteenijais peitub koeru Eesti riiklik ja rahvuslik hädadoht. Nende nahka on läinud kullafond, välislaenu, tikumonopol, võiekspord, tapamajad peekoniga, Harju ja Diskonto panga ning piimaühingute pankrott jne. jne.

Koondada, palka vähendada, tööaega pikendada, puhkus maha, arstiabi ära, perekonna abiraha kaotada, nii on kõlannud aastaid üle riigi lagendikkude, soode, rabade ja kannustikkude kaeblik, ent kaugele ulatav ja selgelt nägev kõik-

võimsa poliitilise tarkuse hüüe. Kuid tagajärgi ei tule ega tule. Oota nagu Visnapuu ja Gailit Jeeriku mäel habeme kasvu, aga habe ei kasva, mehe tarkus ei tule kord pähe. Ja rahvas „ägab“ ühtevalu edasi riigiteenijate laviini all.

Ikka on koosseisud kole suured, — keskasutustes kokku 544 inimest, mõtelge! palgad häbemata kõrged, — ulatavad osal isegi keskmise meestööliste palgamäärani — see on ju kuulmata! tööaeg ütlemata lühike, puhkeaeg kohutav pikk, arstiabi lausa muidu, perekonna abiraha otse peret soetamisele ahvatlev. Ka muud asjad on kõik endist viisi. Ikka tullakse hommikul ametisse, lobisetakse, kurameeritakse vaid, juuakse teed, veel kord lobisetakse ja jälle minnakse koju.

Härrad ministrid, rahvajuhid, poliitikamehed, roheline lipu juhtkirjanikud, armisale maarahvale avalikuarvamise tegijad ja riigis kõigetähtsama — kolmanda võimu esitajad, teie peale on loodetud, teid on valitud, teid on kutsutud mõistust pähe panema ja rookima rahva nimel seda parasiitlikku riigiteenijaskonda, kes neelab kõik riigi sissetulekud ja riigi enese kui vana lagunud vankri, on tiri-
nud pankroti lävele.

Teie valitud olete ka kõvasti tööd teinud, tublisti pihta annud sellele rahvast koormavale elukale, igaüks oma loomuliku ande ja oskuse kohaselt. Muidugi pole teid ka unustatud. Teile on jagatud ergutusauhindu teenete eest. Nii mitmed teist olete hoolsa hurjutamise eest saanud jalad alla. Teil on tunnustatud teeneid, aga siiski on teil tulnud taibust puudus ja kõik on jäänud samaseks nagu hulga aastate eest — vabariigi õitseaial.

Seejärest ärge peahandage, kui julgen nutika nõuandega teid avitada, avastades uusi teid küsimuse labüründis, kus olete kobanud aastaid tagajärjetult.

Kõik olete vist kuulnud, et ametnikkude palgavähendamise küsimus on kibedalt päevakorras ka suurel Saksamaal. Sealpool kavatsetakse vähendada palku kuni 6% alates tulevase eelarve aastast. Et asjal ka oma tuum ja sisu oleks ja et näidata, et selle vähendamisega mitte ainult roopaseadja nahal liugu ei taheta lasta, on Saksas valitsuseliikmed endi palku terves koosseisus otsustanud vähendada juba 1. novembrist 20% võrra.

Siit maksaks ka meil eeskuju võtta, üks, nagu me ikka muid välismaa asju endile suure õhinaga eeskujuks seame.

Palume lahkesti teatada, kas meie organisatsioon seal üldse ruume leiab, kui tihti ja millistel tingimustel ning millise organisatsiooniga koos.

Peale soodsat vastust järgneb raha sissmaksmine.

18. novembril s. a. anti A/S. A. M. Luther'ile tellimine „Raudteelaste Kodu“ jaoks 242 klapptooli, 132 einelaua tooli ja 15 laua valmistamiseks, kogusummas Kr. 2823.—

18. novembril s. a. saatis Keskühing raudteelaste k. h. selts „Kalju“le, „Raudam“ile, Raudtee Töölaliste ühingu, Raudteelaste Tarvitajate Ühisele, Raudteelaste Hoolekande ühingu ja II. Tallinna Ühispankale kirja, milles palus teatada, kui suurte summadega võivad need ühinged toetada „Kodu“ sisustamist. Selle peale saabus vastus Raudteelaste Hoolekande ühingu, et on määratud Kr. 1000.—

3. Teatavasti pööras Keskühing oktoobrikuu alul palvega Teedeministri poole, et see mõjutaks Raudteevalitsust kõigist toimetatavaist juurdlusist osavõtu võimaldamiseks teenijate esindustele. Seepeale saabus novembri alul Teedeministri järgmine vastus:

„Eesti Raudteelaste Keskühingule. Ärakiri Raudteevalitsusele.

Vastuseks kirjale 6. oktoobrist s. a. nr. 82 teatan, et VII. Üleriikliku raudteelaste kongressi otsus, mis sisaldab nõudmist võimaldada keskühingule osa võtta „kõikide nende küsimuste arutamisest, mis käivad teenijate õigusliku ja majandusliku korra kohta“, käib risti vastu üldiselt maksvatele põhimõtetele.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse järgi Eesti vabariigis on riigi võim rahva käes, kuna rahvaesindajana teostab riigi ja seadusandlikku võimu Riigikogu, valitsemise võimu — Vabariigi Valitsus, õigusemõistmist — omas tegevuses rippumatud kohtud. Valitsemist teostajatest asutustest Teedeministeriumi ülesandeks on esikohal teede korraldamine ja Raudteevalitsuse ülesandeks — riigi raudteede eksploateerimine ja valitsemine jne. Üksikud organid Raudteevalitsuse alljaotustes toimivad maksvate seaduste, määruste ja korralduste piires, vastava järelevalve ja lõpuks kohtute kontrolli all. Selle juures maksvad seadused ei näe ette kutseühingute osavõttu

valitsemise toimingutest. Raudteel mõned toimingutes ettenähtud osavõtt on alles arenemisel, sellel puudub ka kindel seaduslik alus.

Kutseorganisatsioonide osavõtu küsimus riigiasutuste valitsemisest on üldine, mis puudutab mitte ainult Raudteevalitsust ja Teedeministeriumi, vaid ka kõiki teisi riigiasutusi. Kuna küsimus on lahendatav seadusandlisel teel, siis selle otsustamine jaatavalt või eitavalt onoleb mitte üksikut ministrit, vaid seadusandlisest asutusest — Riigikogust.

Mis puutub selle osavõtu küsimuse lahendamisse välismaal, siis Teedeministeriumis olevate andmete järgi ei ole see küsimus välismaal veel täies ulatuses otsustatud ja ka ei ole raudteelaste erandeid tehtud. Nii näiteks Saksa raudteedel on riigiraudteede teenijate kohta käivas seaduses „Gesetz über die Personalverhältnisse bei der Deutschen Reichsbahn-Gesellschaft (Reichsbahn-Personalgesetz)“ vom 30. August 1924 (Personalverordnung der Deutschen Reichsbahn-Gesellschaft. Berlin 1927, lhk. 29), § 6-ndas otse öeldud, et riigiraudtee ametnikel on oma esinduses raudteeseltsi vastu samad õigused ja kohused, mis maksavad seaduslikult riigiametnikel riigivalitsuse vastu (wie die gesetzlich für die Reichsbeamten gegenüber der Reichsverwaltung gelten). Samas raamatus avaldatud Erläuterungen zur Personalverordnung § 18 (lhk. 118) all toodud märkused näitavad, et ametnike esinduse seaduslikku korraldust ei ole veel olemas (eine gesetzliche Regelung des Beamtentvertretungswesens besteht noch nicht).

Laiemas, rahvusvahelises ulatuses aga on üldiselt valitsemis suund, mis eitab administratiivses valitsemises kutseühingute osavõtu tarvidust. Seda näitab ka III. rahvusvahelisel administratiivteaduste kongressil (23. juunil 1927. a. Pariisis) vastuvõetud soovivalduste üks punkt (5. sektsioon, p. V), mis nõuab, et ametkonna juhi võim ei oleks halvatud (contrecarrée) seadusandluskogu liigete või ametnike ühingu vaheseisamisega.

Tõlge Teedeministri kirjast saadeti „J. T. F.“le (rahvusvaheline transport-

töölise föderatsioon) mõningate selgituste saamiseks.

4. Novembrikuu algpäevil saabus Keskühingusse E. Raudteelaste Tarvitajate Ühiselt alljärgnev kiri:

„Raudteelaste Keskühingule, Raudteelaste Hoolekande Ühingu, Raudteelaste kultuur-har. ühing „Raudam“, Raudtee Tööliste ühing, II Tallinna ühispank.

Mitmeil organisatsioonel on kenaks mooduseks jagada oma liikmeile taskukalendrid. Seda on raudteelaste organisatsioonest seni teinud E. Raudteelaste Tarvitajate ühisus suuremal määral ja „Raudam“ kitsamas ringis.

Need kalendrid on aga olnud tarvitajale-raudteelasele propaganda mõttes vähe pakkuvad. On kõnet olnud raudteelastele oma organisatsioonide poolt ühise taskukalendri väljaandmisest, milles ühinged ennast raudteelastele tutvustaksid ja üldse organiseerimistöle propageerivat teeksid.

Kui Teie selles küsimuses end huvitaks teie, siis palume sellest kõige lähemal ajal teatada isiklikult meile meie kontoris Lai uul. 39.“

Keskühingu juhatus otsustas propageerimise kalendri väljaandmisest osa võtta.

5. Teatavasti esines Keskühing mitmel korral palvega Raudteevalitsuse ees saata temale kasutamiseks 1931. a. aprillist maksma panna kavatsesidav koosseis, ehk „liigse“ eksemplari puudumisel võimaldada neid kohapeal läbi vaadata. 7. novembril s. a. aga saabus Raudteevalitsuselt lõplikult eita vastus.

„Eesti Raudteelaste Keskühingule. Vastuseks kirjale 29. X. 30. a. nr. 171 teatan, et minul võimalik ei ole vastu tulla selles kirjas avaldatud soovidele. Direktor: J. Raudsep.“

Nähtavasti püstitakse sealpool arusaamiselt, et koosseisude kavad on riiklik saladus. Igatahes tundub see väga ebade-mokraatlikuna.

6. Nagu teada teatas Keskühing kõigile kutseühingule ja erialalistele organisatsioonidele kinoteatrite ja teater „Estonia“ hinnaalanduste kasutamise võimalused. Kuna vastuseid sellele kirjale saabus vaid kolmelt ühingu, veduriteeni-jate (ühes liikmekaardi prooviga) kutse-

Surume selle suure Saksa kava väikse Eesti raamesse. Nimelt: meil kavatseni, nagu ajalehed teatasid, riigiteenijate palku vähendada 10—12%. Kena asi, mis! Täheleb meie ministrihärrad ühes lugupidatud abidega peaksid vahekorra alusel ka oma palku vähendada ja kohe kõige kiiremas korras, nagu sündis see Saksamaal. Viimases kavatses vähendada üldiselt 6% võrra, meil 10—12%. Võttes ministrite palgavähendust samas vahekorras, peaksid meie ministrid oma palku vähendada 40% võrra. Olge lahked, näidake alamaile eeskujut. Jääme ootama teie ausat mängu.

Teiseks, koosseisude kokkutõmbamine. Sosistage härra minister oma abidele, direktor oma abidele, või iga teine kõrgem võimumees teisele kõrva sisse, et pane sa Ats, Jüri, või Jaan riigi huvides amet maha, las ma rapsin üks, ehk ma lähen ja jää sa, et kanda riigi seisukorra tõsist, arvesse võttes seega üks väike ohver. On ju meil kõigil ühine isamaa. Eks ole seda paremat põlve juba saanud ka, eks kehval ajal aja kuidagi kitsamalt läbi, kuni ajad paranevad. Olge rahvamehed nagu suurele vaimule kohane, andke õilist eeskujut! Küll siis väiksed,

lihtsurelikud tõmbavad endid hulgaviisi järele, ohverdades raskele ajale igaüks oma pisku. On ju idee kõrgem, kui proosaline leivakannikas. Kannaks siis seda peekoni, vilja- ja kõigi teiste esimese järgu tarbeainete tollide tõstmise kui ka pankrotide ja surnud laenude ohvrit ühiselt. Eks ole ju pühakirjaski öeldud, et vanemate patud nuheldakse laste kätte. Eesküüdisaja mõistes kõigi poliitiliste soolapuhujate, pankrotteistrite ja korrupsiooni edendajate patud nuheldakse riigiteenijate kätte.

Kolmandaks — puhkus ära. Hakkame siin jälle asjal peast kinni, mitte sabotsats, nagu seni iga asja juures sündinud.

Eesotsas ministrid, nende abid, direktorid oma abilistega ja teised kõrgemad ametikandjad, tähtsa näo ning kõrkja kõnetooni esindajad tehke veel üks žest isamaa auks ja uhkuseks ning tema heaks käekäiguks, öelge kord tõsine mehe sõna, et teie loobute oma puhkusest. Teie kabinetid asuvad ju aiva valitud, mahukais, valgus- ja õhurikkais ruumes, see ei kurna ju tervist niivõrt, et puhkus hädavaajaline oleks. Te rikute oma tervist kordu- ja välismaade kuurortides ööeluga

ja reisidega sada korda rohkem, kui vaik-selt ja mõistlikult kabinetis istudes. Pealegi teil ju nehmed, polstritoolid tarvitada, kuhu võite vajuda poolseljakili, hommikul ametisse saabumisel öösel juh-tunud mitmekesise tegevuse roidumust välja sirutama. Teie puhkusest loobumi-sel oleks ka ametiasutise töö hoopis in-tensiivsem. Nagu teada, ei jää ju töö su-vel — puhkuseajal soiku esijoones mitte ühe või teise tähtsusetu ametniku puudu-misest, vaid just selle kõikvõimsa ja juh-tiva käe puudumisest tema puhkeajal. Eks iseloomusta seda asjaolu kuulus eesti vanasõna: mis hiirtel viga pidu pidada, kui kassi kodu pole. Te näete, kui äär-misel vajaliku ja riigihuvidele kasuliku sammu teeksite puhkeaja hüljamisega. Küll siis väiksemal mehelgi häbi oleks säilitada oma puhkust. Ütleks tingimata oma teenistuse tervishoidlastele tingimus-tele vastavalt osa puhkusest lahti. Kes siis enam hooliks naise hurjutamisest kõh-nenemise ja jõuetuse üle. Suur ja õilne eeskujut oleks tugevam.

Ja see hirmus segane riigiteenijate probleem oleks lahendatud.

Tõsine patrioot.

ühingult, jaamaametnike kutseühingu IV osakonnalt ning Raudteelaste Hoolekande ühingult, siis saatis Keskühing 15. novembril s. a. asjaajamise kiirustamiseks alljärgneva kirja kõigile kutseühingule ning erialalistele organisatsioonidele:

„Kõigile liitunud organisatsioonidele. Kõigile erialalistele organisatsioonidele.

21. oktoobril s. a. saatis Keskühingu juhatus laiali ringkirja teatri- ja kinotendusile soodustuste hankimise asjus.

Kuna saadavad soodustused võiksid elustada liikmete läbikäimist ühingutega, lootsime organisatsioonide tõsist huvi küsimusele, ent seni pole rohkem vastuseid saadud kui kolmelt ühingult. Kino „Endla“ jaoks tarviliku liikmekaardi mustri on saatnud vaid üks ühing.

Sellane suhtumine asjasse tekitab väga piinliku olukorra ja meile jääb teadmatuks, kas jätkata läbirääkimisi ja mis pinnal neid edasi pidada. Juhime siin veel kord tähelepanu sellele, et soodustused on mõeldavad ainult liikmeile ja kujul, mis soodustuste andjaile vähem tülikas. Seepärast isiku tõestuseks on mõeldav ainult pildiga liikmekaart. Kino „Endla“ jaoks on vaja saata liikmekaardi mustrid.

Kõike organisatsioone, kel vastused seni andmata, palume seda viibimata teha ja saata täiendavalt puuduvad andmed.“

7. 4. novembril s. a. saabus Keskühingusse veduriteenijate kutseühingult alljärgnev kiri:

„R. Keskühingule.

Tulles tagasi meie kirjale nr. 308, 17. IX. s. a. ja Teie vastusele nr. 166, 20. IX. s. a. võin teatada, et keskühingu juhatus klm.- ja preemiatasu küsimust veel kord läbiarutades otsustas jääda ootavale seisukohale. Põhjus: Vedurikütjate koha ärakaotamine, mis juba osaliselt on teostunud. Kaubarongi veduritelt on juba vedurikütjad ära võetud ja nende kohused ved.-j. abide peale pandud.“

8. 18. novembril s. a. esines Keskühing Riigivanema ees järgmise kirjaga:

„Härra Riigivanemale.

Käesoleva aasta eelarvega on Raudteevalitsus saanud krediiti van. rongiseadjate, rongiseadjate ja haakijate palga reguleerimiseks. Tähendatud otstarbel on Raudteevalitsus esitanud hra Teedeministri kaudu Vabariigi Valitsusele koosseisu muudatuse ettepaneku, kuid küsimus on seni lõpulikult otsustamata.

Arvatavasti ei ole härra Majandusminister selle esitise Valitsusele ette kannud, kuna küsimuses riigikassa väljaminekute suurendamine. See põhjus aga ei tohiks olla takistuseks nimetatud teenijate tasude õiglasemaks normeerimiseks.

Palume Teie, Härra Riigivanem, lahket korraldust, et tähendatud koosseisude muudatuse ettepanek lähemal ajal edasi antakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks ja maksma pannakse 1. aprillist 1930. a., nii kui seda on lubanud Riigikogu eelarves antud krediidiga.“

9. Ajakirja „Side“ kolleegiumi täiendamiseks valiti 14. novembril s. a. „Side“ kolleegiumi neljandaks liikmeks Keskühingu sekretär hra R. Einardt, kelle eriulesandeks oleks „Side“ propageerimine ja levitamine. 18. novembril s. a. saatis Keskühing „Side“ asjus kõigile kutseühingule ja nende osakondadele järgmise kirja:

„Kõigile liitunud organisatsioonidele.

Teatavasti järgneb viimasel ajal üks tagasikiskumine teisele. Nende õiguste kärpimisele sihitud katsete vastu on teenijaskonnal kaks abinõu: tugev organi-

satsioon ja avalik sõna. Meie ei ole seni osanud oma jõudu kasutada ja end maksma panna. Veel rohkem: meie oleme suhtunud äärmiselt loiult ka oma ajakirjale „Side“.

Ajakirja rahva hulka viimisel peavad organisatsioonid mängima kandvamat osa. Suvel palus Keskühing astuda samme „Side“ levitamiseks tellimiste vastuvõtmisega ja üksikmüügi korraldamisega. Sellest on aga veelgi vähe. Organisatsioonidel tuleks osta teatud arvu eksemplare ja saata neid kas või esialul makсутa kätte liikmeskonnale. Sellega oleks tabatud kaks sihti: levitada võimalikult rohkem oma ajakirja, anda „Side“le“ väike toetus.

On sagedasti kuuldavale tõusnud nürin, et organisatsioonid ei pea küllaldaselt hästi sidet oma allüksuste vahel. Tooge oma mured „Side“ veergudele, levitage „Side“t liikmeskonnas, ja see puudus on kõrvaldatud.

Palume lähemal ajal võtta „Side“ küsimus Teie organisatsiooni juhatuse koosseisuga päevakorda, läbi arutada ja meile tagajärgedest teatada.“

10. Nagu „Side“ eelmises numbris tähendatud, esines Keskühing Raudteevalitsuse ees palvega ülesõidukohavahi A. Simson'i teenistusest vallandamise asja läbivaatamiseks. Juhiti tähelepanu, et juurdlusest osavõtmiseks pole kutsutud Keskühingu esitajat. Karistamise motiivideks olevat olnud A. Simson'i „demonstriseeriv mõju“. Keskühingu arvates ei peaks kedagi sellepärast karistama, et ta kutsetegelane on ja põnevate päevaküsimuste puhul mõnele raudteevalitsuse sammudele eitavalt suhtub. Nüüd 20. novembril s. a. saatis Raudteevalitsus tagasi kogu kirjavahetuse ühes alljärgneva kirjaga:

„Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks Teie kirja nr. 188 — 20. X. 30. a. peale teatab Raudteevalitsus, et ülesõidukohavahi A. Simson'i asja selgitamisel tuli ilmsiks, et ülesõidukohaposti revideerimisel A. Simson'i juures vahiputkas viibis keegi võõras isik.

Ülesõidukohavaht ei tohi lubada kõrvalistele isikutele sõita, käia, istuda ehk lamada raudtee piirides, seda enam ei tohi ta lubada neid viibida vahiputkas, võides saada selle läbi oma otsekohestest ülesannetest kõrvale juhitud.

Sellega on A. Simson raskesti ülesõidukohavahi kohustuste § 15 vastu eksinud.

A. Simson'i süü läbi kaaludes ja arvesse võttes, et tema mitmekordsete karistuste ja hoiatuste peale vaatamata ennast ei olnud parandanud, ei leidnud Raudteevalitsus võimalikuks teda teenistusse edasi jätta ega teda teisale ümber paigutada.

Raudteevalitsuse kohus on valvata ja jälgida, et iga teenija oma ametkohuseid korralikult täidaks; kui teenijad seda mitte ei peaks tegema, on Raudteevalitsus sunnitud neid karistama ja tarbekorral teenistusest vabastama, vaatamata sellele, kas süüdlased on kutseorganisatsioonide tegelased või mitte. Siin kahte mõõdupuud ei saa olla.“

Nii kui sellest kirjast nähtub, on Raudteevalitsus muutnud oma süüdistuse aluseid, kuid siin on nii mõnigi tüme koht, mis veel selgitamist nõuab.

11. Priisõidupiletite kitsenduste asjus saatis Keskühing 26. novembril s. a. alljärgneva kirja Riigivanemale, Teedeministrile ja kõigile Riigikogu rühmadele:

„Härra Riigivanemale, Härra Teedeministrile, Riigikogu rühmadele.

Praegu on Riigikogu arutusel Raudtee seadus. Selle seaduse § 7 käsitleb

muuseas priipiletite andmist raudteelas-tele ja nende perekonnaliikmeile.

Valitsuse ettepanekus, niisama kui selle motiiviks olnud Vene seaduseski, oli piletite andmise üksikasjaline normeerimine jäetud Teedeministri võimkonda. Riigikogu komisjones on seda volitust piiratud, määrates seaduses eneses perekonnaliikmeile antavate piletite arvu kuuale.

Saame aru, et priisõidu võimaldamine raudteelasile on nii mõneski äratanud kadeduse ja selle mõjutusel on avaldatud priipiletite andmist vastu proteste. Vaatamata sellele on Raudteevalitsus pidanud kasulikmaks jagada siiski teatud arv priipiletiteid, kui normeerida raudteelaste palku teiste sama kvalifikatsiooniga teenijate palkadega võrdseks. Priipiletid pole olnud mingisugune almus, vaid osa tasust. Tihti peale koguni paratamatu vajadus, et üldse võimalik oleks paigutada teenijat mõnda mahajäetud nurka, kus on võimatu kohapeal hankida isegi põllumajanduslikke saadusi, vaid neid peab muretsema lähema alevi või linna turult.

Viimasel ajal on ikka teravamalt üleskerkinud küsimus, et sel puhul kui perekonnaliikmete sõiduvõimalusi fikseeritakse seaduses kuue peale, tekib rida raskusi toiduainete muretsemiseks. Vajalik on pikamaaliste sõitude kõrval võimaldada toiduainete muretsemiseks sõite eriliste piletitega kohaliku turuni.

Kui seaduses endas poleks mingeid piire pandud, vaid piletite arvu piiramist ainult soovitavaks peetud, arvestaks Teedeminister, määruse väljatöötamisel, kahtlemata avaldatud soovidega ja oleks jäänud võimalus erandite loomiseks seal kus see tungivalt vajalik.

Priisõidupiletite tarvitamisel pole seni liialdusi olnud. Väljakirjutatud piletite arv ulatus seni keskmiselt 6. ühe teenija kohta, kuid mitte kõik väljakirjutatud piletid pole sõitudeks kasutatud. Kuid seejuures ei puudu üksikud, kel tõesti 12. piletist enda ja perekonna peale aastas vähegi olnud.

Kui keegi arvab, et selle kitsenduse järgi raudtee sissetulek suureneb, siis peab küll väitma, et ainult vast mõni üksik lühimaa pilet osteti seni raudteelase poolt ja ostetakse ka tulevikus, kuid pikamaa sõitudeks puudub ka edaspidi võimalus, sest kindlasti võib eeldada, et praegu naturaus antavat tasu osa rahapalga normeerimisega ei kompenseerita. Ainult mõni kade vast leiab selles rahuldust.

Pikemalt on peatatud ka raudteelaste laste õpilaspiletite küsimuse juures. Kui siingi piiramisi ette võetakse, siis jääb meile üle ainult imestada. See samm oleks säärane, mille hindamiseks ükski raudteelane, lapsevanem, ei oska leida väljendust, kuna see tundub neile kahtlemata suurima haavamisena, suurima ülikehtuna. Kas siis nende väikepalgaliste inimeste lapsed polegi enam hariduse saamise õiguslised. Kas see on riigile kahjulik, et need lapsed kutsekoolis, keskkoolis, mõnel juhul isegi ülikoolis õpivad. Kas tõesti selles peitub hädahoht, mida peab likvideerima väliste surveabinõudega.

Julgeme arvata, et nii halvasti pole mõeldud, kui siin kitsendusi on kavatsatud. Loodame, et ka neile lastele edasiõppimine ka edaspidi võimaldatakse. Kui tsaarivalitsuse ajal isegi olid maksivad need võimalused, miks peame siis oma demokraatliku riigikorra juures seadma neid halvemas olukorda. Või arvatakse,

et tsariaegne kord oli mingi kisendav pahe-õigus, mida nüüd likvideeritakse?

Raudteelaste Keskühing julgeb loota, et seni kui hilja pole, neid küsimusi veel kord kaalumisele võetakse ning seaduses selles osas vastu võetakse redaktsioon, mis lubab korraldada kõiki priipiletite väljandmise küsimusi otstarbekohaselt ja vastavalt elunõuetele, jättes Teedeministri õiguste kohta maksvaks samaalatuksliku usalduse, kui see oli maksev vene seaduses ja seni meilgi. Teedeminister saab arvestama kitsenduste läbiviimise soovidega ja viib neid ellu seal kus see võimalik ilma, et tekiks selle järeltulisel erilisi raskusi.

Loodame kõigilt vajalikku kaasabi küsimuse otstarbekohaseks lahendamiseks“.

Riigiteenijate protestikoosoleku otsused.

Riigiteenijate koosolekust, mis peeti protestiks arstiabi kitsendamise ja puhkeaja ja vanusetasu kärpimise kavatsuste vastu 12. nov. s. a. „Estonia“ kontsertsaalis Tallinnas, võttis osa umbes 1500 riigiteenijat. Korraldajaks oli riigiteenijate Keskkliit, juhatas koosolekut Tallinna riigi- ja omav. teenijate ühingu esimees A. Lepp.

Koosolek õnnestus kõigiti ja kujunes käredeks protestiavalduseks praeguse valitsuse tegevuse vastu, mis sihitud riigiteenijate õigusliku korra, töö- ja palgaolude halvendamisele.

Koosolekust võtsid osa ka riigikogu rühmade esindajad.

Koosoleku lõpul võeti vastu ühel häälel järgmine resolutsioon:

Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate üldine koosolek „Estonia“ kontsertsaalis 12. novembril 1930. a. otsustas:

a) Avaldada kõige valjemat protesti riigiteenijate ja -töölise palgavähendamise kavatsuste vastu. Eriti näeb koosolek teenistusvanuse tasu ärajätmise kavatsuses äärmist hoolimatust kvalifitseeritud ja väiksema palgaliste riigiteenijate suhtes, kelle palgad kaugeltki ei vasta elatismiinimile.

b) Arvesse võttes tervisthalvavaid töötingimusi, väiksest palgast tingitud halbu korteriolusid ning alatoitlust, nõuda et iga teenijale ja töölisele võimaldatakse seaduses ettenähtud puhke-aeg. Samuti protesteerida tööpäeva pikendamisele sihitud katsete vastu.

c) Konstateerida, et praeguse asjaajamise korra juures, mis tingitud maksimate seadustest ja määrustest, on riigiteenijaskond tööga üle koormatud. Seda arvesse võttes võiks koosseisude koondamine teostatav olla ainult siis, kui töö lihtsustamisega ja ümberkorraldamisega selleks vastavad eeldused loodud.

d) Nõuda kõigile riigi- ja omavalitsusteenijatele ja -töölisile tasuta arstiabi andmist vaba arstiliku põhimõttega. Ühtlasi juhib koosolek vabariigi valitsuse tähelepanu asjaolule, et mitmes riigiasutuses on katkestatud arstiabiandmine. Seda arvesse võttes nõuab koosolek, et vabariigi valitsus astuks vastavaid samme, et asutused täidaks praegumaksvat arstiabiandmise määrust.

Organiseerimise alal:

Koosolek kutsus ülesse kõiki riigi- ja omavalitsuse teenijaid ja töölisi koonduma organisatsioonidesse, et luua reaalset jõudu, millega oldaks sunnitud arvestama.

Vähemapalgaline riigiteenija ei suuda lasuda haigemajas ravimise kulusid.

„Vaba Maas“ № 276 — 25. XI. k. a. kujutatakse valitsuse määrust, millega arstiabi kuludest 20% riigiteenijatele kaela veeretati, kui jumala õnnistust, mis O. Strandmanni lahke käe läbi riigiteenijale osaks saanud. Seal kirjutatakse:

„Kuid paremat osa riigiteenijaskonnast on see määrus vaevalt puudutanud. Ta lööb eriti valusalt aga neid, kes makseta arstiabiandmise õigust tõesti õhtralt, mõnikord isegi kurjasti tarvitavad. Seda tegid küll üksikud isikud... Lõpuks tuleb arvesse võtta, et kui siiski tahetakse arstiabi ümberkorraldamist kaalulauale visata, kui riigiteenijate palgaolude osalist halvenemist, siis see miinus ometi märksa kergem on, kui riigiteenijate palgaolude üldine paranemine elukalliduse languse mõjul. Seda on kerge arvudega tõendada.“

Nii „Vaba Maa“. Mis sünnib aga tegelikult uue korralduse tagajärjel selle illustreerimiseks olgu toodud alljärgnev juhtum.

Mõni aeg tagasi haigestus raudtee peatehaste ametnik O. Ta pööras raudtee arstide poole. Need katsusid ambulatoorse arstamise teel meest terveks teha. Kui aga oodatav paranemine tulemata jäi, olid arstid sunnitud saatma O. haigemajja. Ka seal ei edenenud paranemine kuigi kiirelt ja näis, et pikemaks ajaks

haigemajja jäämine on möödapääsemata. O. tuli valida — kas jääda kauemaks ajaks haigemajja ja seeläbi sundida oma perekonda nälgima või lahkuda enneaegu haigemajast. Ta valis viimase. Mispärast ta oli sunnitud seda tegema? Nüüd aga laseme arvud rääkida, nii kui seda ihaldab „Vaba Maa“. O. saab palka 65 krooni + 24 kr. perekonnaabiraha, kokku 89 kr. kuus. Pere on 5-hingeline ühes O.-ga. Nii kui teada, maksetakse haigestumise puhul ainult esimesel kuul terve palk, järgmisil ½. Käesoleval juhtumil oleks kuulunud mahaarvamisele ümmarguselt 22 krooni. Korteri eest maksab O. 20 kr., järjekult jääks palgast ja perekonnaabirahast järele 89 kr. — 42 kr. = 47 krooni. Ja kui nüüd siit veel 20% arstimise kulusid maha võtta, mis 27 krooni kuu kohta välja teeb, siis jääb O. palgast ja perekonnaabirahast järele ainult 20 krooni nelja hinge peale kuu kohta. Kas tuleb nüüd „Vaba Maa“ kodanik arvudega tõestama, et arstiabi kuludest 20% on vaid üks kerge miinus, millele mingisugust tähtsust ei ole.

Riigiteenija on juba ammugi kaalulauale visanud „Vaba Maa“ kirjutised riigiteenijate kohta ja nendest vastavad järeldused teinud. Missugused need on, seda näitas viimane koosolek „Estonias“.

Kaaskannataja.

Postiteenijate nurk.

Reskjuhatuse esimehe Kallmanni tegevus mõistetakse hukka.

Postiteenijate kutseühing oli oma algaastail teguvõimsamaid organisatsioon Eestis. Ühingu jõuline tegevus oli aga pinnaks silmas postiametkonna igasugustele ülemustele ja nende pailastele — karjääristidele. Ei võidud kuidagi ära seedita seda „hääbematust“, et ühingu keskjuhatuse mõne ülemuse ülbust julges vähe taltsutada. Igasuguste intriigide, tõrvamiste ning „kombinatsoonide“ abil saadigi nii kaugele, et ühingu juhtimisele pääsis ülemusele sobiv element mehaanik Kallmann'iga eesotsas. Siit peale algab ka postiteenijate ühingu tegevuse tagurpidi minek ja tema poolt kättevõidetud positsioonide äralibisemine. Kui selle alul mõne vanema kutsetegelase poolt kahelda juleti, et kas administratsiooni ühe mütsi all tegutsemisest midagi head võib tulla, siis pahandas see väga uusi juhte ja sealtpoolt salvati upsakalt: „küll näete ajajooksul, kuidas meid kõik postiteenijad tunnustama ja hindama saavad!“

See aeg ongi saabunud. Postiteenijate peres on nüüd läbilõõnud arusaamine, et hra Kallmann ühingu asju ajama ei kõlba ja et teda ühingu juhi kohalt tuleb eemaldada, kui ei taheta, et organisatsioon lõpulikult laguneks.

Esimene samm selles suunas ongi astutud Pärnu postilaste poolt, kes nõuavad, et Kallmann keskjuhatuse esimehe kohalt lahkuku. Loodame, et ka teised postiteenijad nendega ühinevad, sest teisiti ei ole mõeldav postiteenijate ühingu saneerimine ja tema puhastamine sellest umbsest õhkkonnast, mis temas praegu valitseb.

Kuidas postiteenijad praegu Kallmann ja Ko. tegevust hindavad, kõneleb selgel keelel Pärnu postiteenijate s. a. 4. novembril ärapeetud üldkoosoleku protokoll, millest ärakiri kõigile postiteenijale

laili saadetud. Ruumi puudusel võime tuua sellest vaid olulisemad kohad*):

„(Riigi- ja omavalitsusteenijate) Keskkliidu ja (Postiteenijate kutseühingu) Keskjuhatuse senine tegevus ja järelduste tegemine sellest kujunevad koosoleku tulipunktiks. Sõna võtavad pea kõik koosolijad. Kõigil on südamest puistata pahameelt Keskkliidu ja Keskjuhatuse tegevusele, eriti aga Kallmann'ile ja Martens'ile... Üldse leitakse, et Kallmann ei kõlba esimehe kohale, sest „tal puudub tahtmine organiseerida kogu teenijaskonda kutseühingu ümber. Just vastuoks, Kallmann paraliseerib ühingu edukat tööd... Arvestades eeltooduga, avaldab koosolek ühel häälel Kallmann'ile umbusaldust ja lautust ta tegevuses ja nõuab Kallmann'i lahkumist esimehe kohalt.“

Peale selle ses protokollis süüdistatakse Kallmann'i veel mitmes teises asjas, kusjuures eriti hukkamõistmist leiab Kallmann'i sõit välismaale möödunud suvel, kulutades selleks asjata postiteenijate ühingu kassast 25.000 senti ja postiteenijate erikapitalist 25.000 senti.

Et Kallmann oma sõidu jaoks sai 25.000 senti erikapitalist, mis postivalitsuse käsutuses, see kinnitab veel kord tema ülemusmeelsust ja administratsiooni „koostöötamist“. Katsugu mõni harilik postiteenija sellest kapitalist midagi saada isegi kõige hädavajalikumal korral. Siis on kassa ikka tühi või puudub põhikirjas alus toetuse andmiseks.

Postiteenijad! On tõesti viimane aeg ühingu tegevuse tervendamisele asumiseks. Praegustelt „juhtidelt“ meil mi-

*) Toimetusele on edasi antud ka Pärnu postiteenijate s. a. 25. nov. ärapeetud peakoosoleku otsused, mis sisuliselt ühtuvad alljärgnevatega.

dagi ei ole oodata. Just tänu nende „meelsusele“ ja saamatusele on asjad nõnda arenenud, et kohtadel vähematele vendadele, vanadele postiljonidele, liiga tehakse, neid vallandades teenistusest mitte lastes täit pensioni välja teenida. Ja meie „lugupeetud“ esimees Kallmann ei kõssagi selle vastu, olgugi et ta meie poolt liikmemaksuna ohverdatud summa-

dest oma 4000 senti kuus palka saab. Kes garanteerib, et tulevikus ka vanemaid ametnikke vallandama ei hakata, et aga mõnele karjäärile ametikõrgendust muutseda?! Nii siis, postilased, asjale käed külge ja puhastagem oma ühingu keskjuhatust ja ka osakondade juhatused iga-sugusest karjäärilikust rämpsust!

Postiteenija.

Vajalikke samme postiteenijate Kutseühingu teguvõime tõstmiseks.

Omalajal teguvõimne postiteenijate kutsekoondis lõi mõne aasta eest loigema ja on jõudnud nüüd surnud punktini, kust ei näi väljapääsu leidvat. Siin-seal provintsiist tulevad kuuldavale põhjendatud protestihääled Keskjuhatusete toekamate tegelaste aadressil, kes aga nähtavasti oleks nagu pea kaotanud ja ei suuda või ei soovi suukoma jäänud organisatsioonile eluhinge sisse puhuda. Kahjuks peab tunnustama, et halvatus ja tegevusetus organisatsioonis on liigagi pikka aega kestnud, mis mõistagi põhjendatult pahameele liigete hulgas esile kutsutub. Palju aega on kaotsi lastud minna katsetamisteks, politiseerimiseks, ilma et positiivset tööd kas organisatsioonile alal või teotsemise olulisi tagajärgi keegi oleks näinud. Näeme küll vaid tagurpidiminekut tervel rindel. Nüüd peaks juba küllalt olema selleks, et äratundmisele jõuda, kas praegune Keskjuhatust oma toeka juhiga veel organisatsiooni vähemalt ta endisele tasapinnale viia suudab, või peab paratamata seal ümberpaigutusi ette võtma. Senine tegevus ja organ. elus tekkinud seisak teeb isegi parandamata optimistide skepti-

kuks. Ei saa enam vaiki olla, vaid kiiresti ja otsustavalt peab tegutsema, peab midagi ette võtma, et veel kaheteistkümnendal tunnil kinni haarata karile jooksnud laevatüürist ja laev sõiduvette juhtida. Kuna tundelikust ja isegi taktitunnit praegusel ajajärgul ei peeta voo-ruseks „suurte juhtide“ leeris, siis seisavad postiteenijad paratamata ülemaalise kutseüh. kongressi kokkukutsumise tarviduse ees. Oleks ju päris loomulik, kui Keskjuhatust tekkinud olukorda arvesse võtaks ja kongressi omal algatusel kokku kutsuks ja mida kiiremalt, seda temale enesele kasulik. Kuid kahjuks ei saa sarnase lootuse täideviimise uskuda, mis-pärast osakondadel tuleb vist pealesun-nitud ja soovimata teed käia: — nõuda kongressi kokkukutsumist! Kongress ja ainult kongress olgu kohaks, kus meie oma sassilainud kodusel ajal joonde ajame, ilma et pruugiks poliitilise aja-kirjanduse kaudu või muul viisil kodu-seid eluküsimusi võõraste ette kanda kõr-valistele isikutele arutamiseks. Sellepärast — ootame kongressi viibimata kok-kutsumist!

Kutsetegelane.

Ajalehtede järelsaatisest.

Ajalehtede ja ajakirjade saatmise eest post võtab kõigis maades äärmiselt madalat taksit. Nii on meilgi perioodiliste väljaannete saatemaks mitu korda odavam, kui see on tavaliselt muude trükitoote eest.

Tehes erandi taksidest suhtes post peab perioodiliste väljaannete kohta maksma panema ka mõnesugused kitsendused kinnindamise, postitamise jne. suhtes. Nii, näiteks, vene post ei saatnud järele ajalehti ja ajakirju aadressaadi elukoha muutmise korral, vaid aadressaati pidi teatama oma aadressi muutmise otse-teel ajalehe või ajakirja talitusele. Aadressaadi palvel vene post saatis järele ajalehti ja ajakirju ainult selle aja jook-sul, mida tellija vajas teadaandmiseks ajalehe talitusele oma elukoha muutmise-st. Samuti ei saadetud üldse järele perioodilisi väljaandeid, kui aadressaati sõitis ära ilma oma uut aadressi postile

teatamata ning post selle teada sai mõnel teisel teel, olgugi et sarnastel juhtumustel muud kirjapostisaadetised saadeti järele.

Ülalmainitud asjas ei ole meie postimäärustik ega postitalituse juhtnõõrid mingisugust seisukohta võtnud. Sellepärast talitatakse meil perioodiliste väljaannetega ka väga omapäraselt, nimelt: ühed postiasutused saadavad järele neid kuude kaupa, teised aga üldse ei saada neid järele. Ka ei saada need viimased postiasutused ajalehe talitusele tagasi esimest väljastamata jäänud ajalehe-numbrit vastava märkusega, nagu seda tehti vene ajal, nõnda et ajalehe talitus ei tea katkestada lehe väljasaatmist.

Oleks väga tarvilik, et postivalitsus oma alluvatele asutustele selles asjas täpsed juhtnõõrid annaks.

-on-

Postmarkide värvist.

Postmarkide suhtes seatakse üles rida nõudeid. Muuseas nad peavad olema: 1) nägusad, 2) varustatud hea kleepainega, 3) suuruselt otstarbekohased ja 4) kergesti eraldatavad väärtuse suhtes. Meil patustatakse kõigi nende nõuete vastu. Peatume viimase punkti juures.

Teatavasti püütakse kõigis maades postmarkide igale liigile anda isesugune värv, et oleks hõlbust eraldada ühte liiki teisest nii müütmisel kui ka postisaade-tiste frankeerimise kontrollimisel. Meil aga ei peata eraldatavuse nõuet vajalisel määral silmas. Selle tõttu ilmub meil müügile ikka ja jälle postmarke, mis värvi poolest mõne teise väärtusega post-

markidega väga sarnased, nõnda et neid kergesti võib ära vahetada üksteisega. Võtame, näiteks, kas või praegu müügil-olevad postmargid. Nende seas on 2- ja 4-, 5- ja 12-, 8- ja 25- ning 10- ja 20-sentilised värvi poolest väga sarnased ja müütmisel tuleb ette, et neid nõrgal valgusel pahatihti üksteisega ära vaheta-takse, esile kutsudes soovimata sekeldusi publikuga ja sageli tuues ainelist kahju margimüüjatele ametnikele.

Oma ametnike huvide suhtes peaks meie postivalitsus küll tähelepanelikum olema ja hoolitsema, et tulevikus ühevär-vilisi eriväärtusega postmarke enam ei valmistataks.

-on-

Ühest tsaariaja jäänusest meie postiametkonnas.

Ei tea, kui palju näid tsaariaja ära-iganenud „traditsioone“ on säilinud muise ametkondes, kuid postiametkonnas on neid veel küll ja küll, hoolimata et nüüd vaba mõtteviis on kõikjal pääsnud mõjule.

Teatavasti oli endisel vene ajal posti-ametkonnas pruugiks, et kui kaks samal ametjärgul olevat teenijat tahtsid vaheta-da oma teenistuskohate, siis kõrgem üle-mus täitis nende soovi ainult sel korral, kui nende teenijate otsekohesed ülemad avaldasid selleks oma nõusoleku. Samuti oli lugu ka juhul, kui keegi soovis üle minna teises postkontoris vabanenud kohale. Teatas aga selle kontori ülem, kust teenija tahtis teise kohta üle minna, et see teenija on vajalik tema asutusele, või jälle teise kontori ülem, et tema ei sooviks seda teenijat oma asutusse, siis teenija ümberpaigutamise palve jäeti muidugi täitmata. Kõige kurvem selles loos oli aga see, et määrtekes osutusid harilikult paremad teenijad: neid ei ta-hetud ära lasta ja ei lastudki, olgugi et teenija isiklikud huvid seetõttu pidid kannatama.

Meie postiametkonnas talitatakse ana-loogiliselt, hoolimata et see praegusele postiteenijale, kui vabariigi kodanikule, äärmiselt häbitavana tundub. Väide-takse, et see jänt sündivat ikka teenistuse huvides, kuid igale on ilmne, et on täiesti ükskõik, kus postkontoris see ehk teine postiteenija teenib, sest on ju postiamet-kond üks tervik ja sellele tervikule on vaid tähtis, et teenija oma töönormi välja töötaks ükskõik kus asutuses. Isegi siis, kui mõni koht teenijalt tõesti teata-vaid omadusi ja võimeid nõuaks, posti-valitsus peaks ikkagi ise otsustada võima, kas sellele kohale kandideerivat ametnikku teisest asutusest üle tuua või mitte. Selleks ei ole muud midagi vaja, kui et postivalitsuse juhtivad jõud oma alluvaid teenijaid lähemalt tunneksid. Meie riigi väikse territooriumi tõttu ei ole see sugugi raske. Tarvitseb neil här-radel vaid asutuste revideerimistel roh-kem teenijate keskel liikuda, kuna nüüd piirdatakse peamiselt jutuaajamisega kontoriülematega ja teenijatega kokku-puutumist nagu alandavaks peetakse.

Teenijate kutseühingu juhatus peaks küll kindlasti nõudma, et see teenijate enesetunnet alandav järelepärimiste pruuk, mis põlvneb õieti orjaõigusest, meie postiametkonnast kaoks ja et iga teenija võimaluse piires võiks seal teenida, kus ta soovib, küsimata, kas see mõnele ülemusekesele meeltemööda on või mitte.

Küsimusi postivalitsusele.

1. Kas on pidude kuulutused, mis saa-detakse trükikodadelt seltsidele, trükitoo-ted või kaubaartikkel? Postimäärustiku § 87 sellele vastust ei anna.

2. Kas on riigi- või omavalitsuse asutis, saates kutseid mõnesugusele koos-olekule (ka peole), kohustatud andma neid kutseid postile luugi juures ja vähe-malt 20 saadetist korraga? Postimää-rustiku § 89 selles asjas selgitust ei anna.

3. Kas tuleb tagastatud pisipaketi koju kättekandmise eest saatjalt ka koju-viimise maksu võtta?

4. Postimäärustiku § 50 p. 2. järele tuleb lihtkirjas rahasaatmise korral võtta saajalt tähtisumaksu ühekordselt, § 508 käseb aga võtta seda maksu kahekordses suuruses. Mis on õigem?

-u.

Vastutav ja tegev toimetaja **Aleksander Lepp.** Väljaandja **Eesti Raudteelaste Reskühing.**

Kirjastuse o.ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.